

Stämmobeslut Riksstämman 2007

Område 1

OMRÅDE: Centerpartiets jobbprogram – En modern svensk modell	SIDANTAL: 43
---	-----------------

CENTERPARTIETS JOBBPROGRAM – EN MODERN SVENSK MODELL

En modern svensk modell	3
Ett livsvänligt arbetsliv	6
Ett liv i balans	6
Ett livsvänligt arbetsliv – för alla	7
Möjlighet att utvecklas som individ	7
Tillbaka till arbetslivet – men hur?	9
Modernt och flexibelt arbetsliv	10
Trygghet är att ha och kunna byta jobb	11
Det ska löna sig att arbeta	11
Jobb är vägen till integration	12
Tidiga kontakter med arbetsmarknaden	13
Kompetensutveckling och rörlighet på arbetsmarknaden	14
Nystartskonto	15
Utbildning för arbetsmarknaden	15
Stärk det internationella samarbetet	17
Stärk de studiesociala villkoren	17
Arbetsförmedlingen – väg till jobb?	18
Balans och flexibilitet på arbetsmarknaden – behovet av en förbättrad svensk modell ..	20
LAS – trygghet eller dörrstängare	22
Proportionalitet	23
Goda avtal på arbetsmarknaden	24
Regional tillväxt genom företagande.....	25
En globaliserad ekonomi ställer krav på öppenhet.....	26
Ge regionerna makten över tillväxtpolitiken	27
Ett företagsklimat i världsklass	28
Det måste bli enklare och lönsammare att starta och driva företag.....	29
En god kapitalförsörjning i hela landet.....	31
Alternativa företagsformer bryter utanförskapet	33
Entreprenörsersättning.....	35
Företagande på lika villkor?.....	36
Samverkan mellan akademi och näringsliv ger konkurrenskraftiga regioner.....	39
Forskning och innovationspolitik	40
Forskning i små och medelstora företag.....	41
Kultur och tillväxt.....	42
Beslut:	43

EN MODERN SVENSK MODELL

Sverige har haft sina största framgångar när vi har varit öppna för omvärlden och dess impulser. I en tid av snabb globalisering av ekonomin ligger vårt lands trygghet i att bejaka förändringen. Vi behöver en tydlig strategi som bygger på ekonomisk och värdemässig öppenhet och som gör Sverige till ett attraktivt land för arbetare, kreatörer och investeringskapital.

Globaliseringen är i dag en naturlig del av människors vardag. Det är enkelt att handla över Internet från världens alla hörn, möjligheten för vanligt folk att resa långt har ökat och det är inte ovanligt att studera eller arbeta utomlands. Globaliseringen innebär också att konkurrensen förändras och blir tuffare. Svenska tekniker konkurrerar nu även med välutbildade indier och kineser. Tidigare tappade Sverige jobb som krävde kort utbildning. Nu har även konkurrensen hårdnat om högkvalificerade arbeten. I Indien finns 60 miljoner människor med motsvarigheten till en svensk högskoleutbildning och varje år utexaminerar Indien 200 000 ingenjörer. I Kina tar 2 miljoner människor universitetsexamen varje år. I Sverige handlar det om några tusen.

När andra delar av världen växer och expanderar ökar välståndet. Konsekvensen blir att de, precis som vi gör och har gjort länge, vill nyttja världens resurser. Det är värt att fundera över vad som händer när en miljard kineser "blir med bil", och vad det innebär för miljön och för vår livsstil i framtiden. Hur kan vi anta utmaningarna till fördel för svensk konkurrenskraft?

Centerpartiet ser globaliseringen som något i grunden positivt och hoppingsivande. Det är viktigt att fokusera på globaliseringens möjligheter men det är också naivt att inte erkänna dess risker, t ex att människor i fattiga länder kan utnyttjas i jakten på billigt producerade varor. I det perspektivet kan svenskt miljötänkande och vårt starka engagemang för mänskliga rättigheter och humana arbetsvillkor bli en konkurrensfördel. Med global konsumentmakt kan fler människor efterfråga humant producerade varor och på så sätt förhindra att människor utnyttjas.

Att mängder av jobb och företag skulle fly Sverige är ibland ett skräckscenari som målas upp. Det är självklart så att Sverige måste jobba och satsa stenhårt för att behålla produktion i landet. Vi är del av den globala marknaden, men med ett konkurrenskraftigt Sverige kommer företag och värdefull kompetens att vilja söka sig hit. Globala framgångar behöver heller inte stå i motsatsförhållande till lokal utveckling. Idag vittnar allt fler företagare om hur deras

lokala produktion stärkts och utvecklats med den tilltagande internationaliseringen. Förändringen sker snabbt vilket gör att ingen kan förutspå hur världen ser ut om bara fem år. Därför måste vi vara öppna för förändring och aktivt påverka och delta i utvecklingen.

I nuläget är den svenska tillväxten fortsatt stark och överkotten i de offentliga finanserna växer. Arbetslösheten sjunker samtidigt som många arbetsgivare skriker efter arbetskraft. Regeringen bedömer att den reguljära sysselsättningen kommer att öka med 185 000 personer under mandatperioden och att utanförskapet kommer att sjunka med 160 000 personer. Sedan 2006 har utanförskapet minskat med 92 000 personer. Lyckas alliansregeringen och Centerpartiet minska utanförskapet i den takt vi har påbörjat kommer utanförskapet ha minskat dubbelt så mycket jämfört med vad den tidigare s-regeringen lyckades med under sina tolv år vid makten.

Men trots det till synes lysande ekonomiska läget är det fortfarande närmare en miljon människor som av olika anledning står utanför arbetsmarknaden . Av dessa är över 200 000 personer öppet arbetslösa och 555 000 människor har sjuk- och aktivitetsersättning. 100 000 personer befinner sig i arbetsmarknadspolitiska program. Därutöver finns en stor grupp människor som inte jobbar så mycket som de skulle vilja. Det krävs med andra ord fler insatser och nya idéer för att alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till varje dag.

Alliansregeringen och Centerpartiet har redan levererat en omfattande mängd offensiva förslag i syfte att få ett ökat företagande och fler människor som arbetar i Sverige. Det handlar om bättre företagsklimat med enklare och färre regler för företagare, god utbildning, sänkta trösklar in på arbetsmarknaden och kraftiga insatser för dem som står allra längst från arbetsmarknaden. Regeringen och Centerpartiet har också gjort det mer lönsamt att arbeta, inte minst för låg och medelinkomsttagare. Men för att klara av att minska utanförskapet behövs ännu fler åtgärder.

För att bryta utanförskapet och för att möjliggöra fler och bättre jobb i Sverige behövs en framtidsinriktad och flexibel arbetsmarknad. Det behövs också ett gott företagsklimat i kombination och jobbskapande insatser. Därför föreslår Centerpartiet en modern svensk modell som skapar förutsättningar för fler och bättre jobb i Sverige. Modellen innehåller fyra delar som syftar till att få ett livsvänligt, modernt arbetsliv och ett gott och tillväxtfrämjande företagsklimat:

Jobben ska inte bara bli fler, de måste också bli bättre. Vi vill se en modell där alla har ett jobb att gå till varje dag – ett jobb där man trivs och mår bra och kan utvecklas. Rehabilitering för dem som drabbats av ohälsa behöver förbättras samtidigt som vi måste förhindra att fler människor blir sjuka av sitt arbete.

Sverige behöver stabila trygghetssystem som dämpar ekonomiska smällar vid arbetslöshet parallellt med jobbcoachande insatser. Det måste också finnas goda möjligheter att byta jobb och förnya sin kompetens under arbetslivets gång.

Arbetsmarknadens parter behöver ta ett gemensamt ansvar för att skapa goda spelregler på arbetsmarknaden i en snabb tid av förändring. Möjligheten att utforma spelregler med liten inblandning från staten innebär en vilja att komma överens och visa samförstånd kring Sveriges framtida välbefinnande. Behovet av en starkt svensk konkurrenskraft och välbefinnande företag bör även vara en central fråga för de fackliga organisationerna. När nya jobb skapas och konkurrensen om arbetskraften ökar, gynnar det också alla som arbetar i företagen och skapar möjligheter för arbetstagare att byta jobb.

Det behövs goda företagsvillkor i hela landet, som gör det enkelt, roligt och lönsamt att driva företag och skapa fler jobb. Det är bara när företag kan starta och växa som nya arbetstillfällen skapas. Genom att ge regionerna större makt och inflytande över den egna tillväxtpolitiken kan vi också komma till rätta med att villkoren för jobb och företagande ser så olika ut runt om i landet.

En ny svensk modell ska syfta till ett flexibelt och livsvänligt arbetsliv som präglas av ett gott företagsklimat och hög tillväxt. Så kan Sverige bli vinnare i globaliseringen och bryta utanförskapet.

ETT LIVSVÄNLIGT ARBETSLIV

Sverige behöver inte bara fler jobb utan också bättre jobb. Jobb där arbetskraven varken är för höga eller för låga. Ett hållbart arbetsliv med arbete som lämnar utrymme för eget beslutsfattande och erbjuder goda sociala nätverk gör att vi klarar att prestera och samtidigt känna välbefinnande.

Samhället utvecklas ständigt. De egna ambitionerna och andras förväntningar kan leda till hårt tryck på individen. Man vill ha ett intressant jobb, utvecklande fritidsintressen, sköta sin hälsa eller uppleva andra länder och kulturer. Man vill ha och vara en kärleksfull och förstående partner och vän. Om man har barn vill man ge dem en trygg och stimulerande uppväxt. Detta är bra drivkrafter för de leder till utveckling och visar på en vilja att göra en insats för sig själv och för andra. Men ambitionerna och förväntningarna kan komma i obalans med förutsättningarna. En sådan förutsättning är tillgången till arbete, ett arbete som man trivs med och mår bra av.

ETT LIV I BALANS

Undersökningar visar att arbete är av stor betydelse för människans välbefinnande. Har man inget arbete alls, eller ett jobb som kräver för lite, för mycket eller fel saker så uppstår obalans. De flesta av oss klarar ganska stora under- eller överkrav under olika perioder, men om vi inte får möjlighet att återhämta oss sliter vi ut oss. Om balansen rubbas reagerar vi på olika sätt. Somliga blir trötta, oroliga, nedstämda eller inleder någon form av missbruk. Det kan leda till minnessvårigheter, tankefel och att organismens ”motor” rusar på ständigt högvarv. Alla dessa sätt att reagera kan medföra ökad risk för kroppslig och psykisk ohälsa. Dessutom sänker de individens prestationsförmåga.

För att må bra krävs inflytande över den egna vardagen, både på arbetet och på fritiden. Individen själv har det största ansvaret över sitt liv och är därmed också den som har mest inflytande. Men individer behöver också stöd. Det kan vara stöd i form av medmänniskor som är ”med” och inte ”mot” - det kan vara familj, arbetskamrater, vänner, grannar och andra.

Livet består av många olika skeden och faser. Det behövs en balans i människors liv oavsett om man är ung och aktiv, har barn i småbarnsåldern eller om man har gamla föräldrar att ta hand om. Det behövs en balans mellan olika livsområden och mellan människors förmåga och arbetslivets krav. Till ett liv i balans hör ett jämställt samhälle där kvinnor och män delar ansvaret för familjen, arbetsgivare som mår om sina anställda genom att se dem som en

långsiktig resurs. Till ett liv i balans hör att alla känner att de har en uppgift och eget ansvar. Sammantaget behövs ett livsvänligt arbetsliv. (Partistyrelsen gör löpande bedömningar av vilka program och arbetsgrupper som behöver tillsättas. Motion 106)

Ett livsvänligt arbetsliv – för alla

Centerpartiet vill att alla ska ha möjlighet att försörja sig genom eget arbete – ett arbete som ger människor möjlighet att leva ett liv i balans. Att arbeta några timmar i veckan, om man på grund av sjukdom inte förmår mer, ska vara lika uppskattat som en heltidsinsats. Likaså behöver äldres insatser på arbetsmarknaden uppmuntras. Den erfarenhet som finns hos personer med ett långt arbetsliv bakom sig är viktig att förmedla till yngre krafter. Att äldre personer arbetar utifrån sin egen ork och förmåga vinner både individen och samhället på.

Det kommer alltid att finnas människor som av olika anledningar inte mår bra av trycket på den ordinarie arbetsmarknaden. Många av dessa skulle ha god hjälp av att arbeta på en vanlig arbetsplats med ett ”samhallstöd”, det vill säga få ta med sig bidrag till arbetsgivarna som en subvention av den avtalsmässiga lönen.

I ett livsvänligt arbetsliv kan vi må bra samtidigt som vi har tid och krafter kvar för familj, vännerna och andra människor i vår närhet som kan behöva stöd från en medmänniska. Sammantaget kan vi genom ett livsvänligt arbetsliv odla det sociala kapitalet. Ett kapital som enligt Världsbanken bidrar till förbättrade utbildningsresultat, förbättrad folkhälsa och ekonomisk tillväxt.

Möjlighet att utvecklas som individ

I ett livsvänligt arbetsliv får och vill man ta ansvar. Vi kan påverka vår arbetssituation och arbeta mer under vissa perioder och mindre under andra. På arbetsplatsen får vi möjlighet att utvecklas som människor. Detta kan främjas genom att den avdragsrätt för friskvård som idag omfattar fysiska aktiviteter utvidgas till att även omfatta psykisk friskvård, kulturella aktiviteter samt avdrag för egeninsatser. Detta bör gälla för såväl anställda som egenföretagare. Någon kanske behöver simma för att må bra, någon annan kanske behöver tillgång till en ”livscoach” för att få hjälp att hitta balansen i livet. För någon kanske kulturella upplevelser är det som skapar hälsa. När vi utvecklar vår individuella kreativitet ökar också kreativiteten på arbetsplatsen och välbefinnandet växer. En ökad kreativitet bidrar också till att stärka företagets konkurrenskraft.

Möjligheten att utvecklas som individer ska självklart också gälla personer med funktionshinder. Alla ska ha möjlighet att utveckla sin inneboende kraft. De som inte kan delta på den reguljära arbetsmarknaden ska erbjudas meningsfull sysselsättning med stor valfrihet. Det pågår en översyn av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Detta är en mycket viktig reform och Centerpartiet deltar aktivt i arbetet med att utveckla och förbättra situationen för personer med funktionshinder. Alliansregeringen har också tillskjutit ytterligare 2000 lönebidrag och nya medel till Samhall som ger ytterligare 500 personer med funktionshinder arbete.

Vi behöver ha fler personer med i utbildning i såväl ledarskap som arbetsmiljö och organisation. Högskolan har idag ett ansvar för att tillgodose detta behov, vilket dock inte ges till alla i praktiken. Vi menar att bra ledarutbildning behövs för alla blivande chefer. Detta är lika viktigt inom den privata sektorn som inom den offentliga.

Att leva jämställt i familjen underlättas om föräldrarna delar på föräldrapenningdagarna. Alliansregeringens förslag till jämställdhetsbonus stimulerar till ett mer jämlikt uttag av föräldraledigheten. Familjernas valfrihet och makt över barnomsorgen ökar genom barnomsorgspengen. Jämställdhetsbonusen och barnomsorgspengen ingår, tillsammans med satsningen på ökat pedagogiskt inslag i förskolan och möjligheten till ett kommunalt vårdnadsbidrag, i ett paket av åtgärder som syftar till att öka familjernas möjlighet att välja de lösningar som fungerar bäst för dem. För att ge önskade effekter är det viktigt att samtliga delar i det familjepolitiska paketet genomförs vid ett och samma tillfälle. Att känna att man tar gemensamt ansvar i ett jämställt förhållande och att barnomsorgen fungerar är viktigt för att man även ska fungera bra på arbetsplatsen.

Centerpartiet vill:

- Att avdragsrätten för friskvård ska gälla såväl anställda som egenföretagare.
- Att friskvårdsinsatser som erbjuds av arbetsgivaren ska individanpassas och omfatta olika aktiviteter som främjar folkhälsa samt kopplas till det individuella ansvaret.
- Att fler utbildas i ledarskap och arbetsmiljö inom ramen för universitets- och högskoleutbildningen.
- Att föräldrapenningdagarna ska kunna överlåtas till någon person i familjenätverket som är viktig för barnet.

Tillbaka till arbetslivet – men hur?

Sjukskrivningstalen visar att belastningen är hög och att balansen rubbats för många personer. Enligt Försäkringskassan (maj 2007) är 194 000 människor sjukskrivna. 77 000 har varit sjukskrivna mer än ett år och 555 000 är förtidspensionerade. Bara ett fåtal får rehabiliteringspenning. Men vem ska rehabilitera sjukskrivna tillbaka till arbetslivet?

Försäkringskassan menar att detta är en uppgift för arbetsgivarna. Många arbetsgivare, särskilt småföretagare, menar sig sakna den nödvändiga kompetensen för sådan insats. Den som behöver rehabilitering ska få det och möjligheten måste finnas oberoende av arbetsgivare.

Centerpartiet anser att rehabiliteringen behöver en ”nystart” där nya idéer och initiativ kan utvecklas. I detta arbete kan företagshälsovården spela en viktig roll. (Motion 119)

En samlokalisering av försäkringskassa, arbetsförmedling och socialtjänst underlättar samverkan men är inte tillräckligt. Det krävs en helhetssyn. Centerpartiet förespråkar en samordnad arbetslivsförsäkring, som innebär att arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen slås samman till en sammanhållen försäkring med en gemensam myndighet, både på nationell och på lokal nivå. Detta skulle ge förutsättningar för effektiv rehabilitering och minskad rundgång i trygghetssystemen

Centerpartiet ställer sig positivt till en sjukförsäkringsmodell som är mer försäkringsmässig, det vill säga ett system där arbetsgivaren betalar en premie och får en försäkring som innehåller rehabilitering för arbetstagaren. Detta skulle öka de privata aktörernas incitament och möjligheter, både som arbetsgivare och som utförare av tjänster. Ett sådant förslag bör därmed prövas av en framtida utredning av socialförsäkringssystemet.

Centerpartiet vill även att de ekonomiska drivkrafterna för att återgå till arbete stärks. Utformningen av dagens ersättningssystem vid arbetslöshet och sjukdom bör därmed ses över i syfte att minska trösklarna in på arbetsmarknaden.

Stat, kommun och landsting har ett särskilt ansvar att vara ett föredöme som arbetsgivare. Idag är det nästan tvärtom. Ohälsotalen är höga just hos anställda i kommuner och landsting. Att rehabilitera dem som blivit sjuka är centralt. Minst lika viktigt är att stat, kommun och landsting uppmuntrar utveckling och karriär inom den profession man har, vidareutbildning mot en annan profession, karriär genom ledarskap och karriär och utveckling genom eget företagande.

Forskning i arbetslivsfrågor är viktigt för att öka kunskapen om hur arbetsliv och ohälsa hänger samman. För att säkra kvaliteten i forskningen ska forskning inom arbetslivsområdet bedömas av forskningsfinansiärer i konkurrens på sedvanligt sätt. Detta innebär att högskolor och universitet får en större roll i arbetslivsforskningen. Sådan kunskap är en färskvara. Centerpartiet anser att det är viktigt att satsa på tvärvetenskaplig arbetslivsforskning. (Motion 108)

Centerpartiet vill:

- Främja en nystart för rehabilitering och företagshälsovård med kvalitetssäkring av båda verksamheterna.
- Ha en samordnad arbetslivsförsäkring, som innebär att arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen slås samman till en sammanhållen försäkring med en gemensam myndighet, både på nationell och på lokal nivå.
- Verka för en mer försäkringsmässig sjukförsäkring, det vill säga ett system där arbetsgivaren betalar en premie och får en försäkring som innehåller rehabilitering för arbetstagare och att en sådan lösning prövas av en framtida utredning av socialförsäkringssystemet.
- Se över utformningen av dagens ersättningssystem vid såväl sjukdom som arbetslöshet i syfte att öka drivkrafterna för återgång till arbete.
- Öka satsningen på tvärvetenskaplig forskning och spridning av dess resultat till alla berörda.
- Att arbetsmiljö och arbetsbetingelser förbättras genom att arbetsmiljölagen och förordningen om systematiskt arbetsmiljöarbete verkligen tillämpas i praktiken.

MODERNT OCH FLEXIBELT ARBETSLIV

På dagens arbetsmarknad känner många människor sig inlåsta i arbetsuppgifter eller på arbetsplatser som de inte passar för. Istället för att säga upp sig och byta bana eller studera, håller många fast vid sitt fasta jobb av rädsla för att inte få något annat eller av rädsla för att hamna sist i kön på ett nytt arbete. Att stanna kvar på en arbetsplats där man inte trivs kan vara en av orsakerna till utbrändhet och depressioner på den svenska arbetsmarknaden. Det kan också bidra till den höga förekomsten av psykiatriska diagnoser hos sjukskrivna och förtidspensionerade.

Allt fler bor på flera olika ställen under en livstid. Dagens arbetsrätt är anpassad till det samhälle som rådde på 1970-talet när arbetsmarknaden såg helt annorlunda ut. Då fanns det betydligt fler storskaliga företag och fasta anställningar dominerade. I dag har vi ett kunskapssamhälle med fler välutbildade människor än någonsin. Fler och fler anställningar är i projektform eller annan korttidsform. Människor rör sig över landet och även utanför landets gränser. Globaliseringen kommer att innebära att mer arbetskraft flyttar sig fysiskt till olika länder och olika delar av världen.

Centerpartiet vill se en arbetsmarknad där alla som kan och vill arbeta ska ha ett jobb att gå till varje dag. Vår vision är att företagsamheten i Sverige ska öka och att det ska finnas goda förutsättningar för fler och bättre jobb. Därför är det viktigt med stabila och tillväxtfrämjande förhållanden på arbetsmarknaden. Den enskilda människan måste få mer makt över sitt arbetsliv, oavsett om hon är företagare eller arbetstagare.

TRYGGHET ÄR ATT HA OCH KUNNA BYTA JOBB

Rörlighet och behovet av flexibilitet blir allt viktigare på dagens arbetsmarknad. Mycket av rådande lagstiftning på det arbetsrättsliga området motverkar människors möjligheter att röra sig på arbetsmarknaden eller att kunna byta jobb eller yrke när man vill vidareutvecklas. Istället för att säga upp sig och byta bana eller studera, håller många fast vid sitt fasta jobb av rädsla för att inte få något annat eller för att hamna sist i kön. Enligt TCO beror de vanligaste orsakerna till varför man inte bytt jobb på att man inte har tillräcklig utbildning för att kunna få ett nytt arbete, eller för att det inte finns jobb där man bor och inte vill flytta.

Vissa grupper har särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden. Dit hör framför allt personer med funktionshinder, unga och människor med utländsk bakgrund. En hel del äldre människor kan också ha svårt att hålla sig kvar på arbetsmarknaden, i synnerhet om man inte har utbildning eller kompetens anpassad efter dagens och framtidens krav. Vi riskerar att få en elitarbetsmarknad för dem som är födda i Sverige, är "lagom" unga och som springer snabbast. Centerpartiet vill att människor ska få mer makt över sitt arbetsliv och skapa en arbetsmarknad där alla kan komma in, och där alla får plats. Vi anser att trygghet ligger i att bejaka förändring på ett positivt sätt. Trygghet ligger i att ha ett arbete och i möjligheten att kunna byta arbete om det inte är bra.

DET SKA LÖNA SIG ATT ARBETA

Trots den goda konjunkturen har Sverige nära en miljon människor som står helt eller delvis utanför arbetsmarknaden. Orsakerna är flera. Sannolikheten att en person skall hitta ett arbete

minskar med tiden som individen varit i arbetslöshet. Det beror ofta på arbetsgivares ovilja att anställa personer som varit arbetslösa en lång tid. Det uppstår dessutom problem när en människas kompetens avtar eller när motivationen att hitta ett arbete minskar.

Därutöver finns ett nära samband mellan utanförskapets storlek och hur Sverige konstruerat såväl skatte- som bidragssystem. Erfarenheter visar att en politik som gör det mer lönsamt att arbeta är avgörande för att skapa fler jobb och minska frånvaron. Den inkomstskattesänkning som alliansregeringen genomförde januari 2007 har filat bort de värsta marginaleffekterna för låg- och medelinkomsttagare. Men fortfarande äter minskade bidrag upp alltför stor del av den inkomstökning som en extra arbetsinsats ger.

Centerpartiet vill att det ska löna sig bättre att arbeta. Vi vill stärka de ekonomiska drivkrafterna till arbete för dem med lägst inkomster genom ytterligare inkomstskattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Detta bör ske så snart det statsfinansiella läget tillåter.

Centerpartiet vill:

- Genomföra ytterligare inkomstskattesänkningar för låg och medelinkomsttagare, vilket är högprioriterat så snart det statsfinansiella utrymmet tillåter.

Jobb är vägen till integration

Centerpartiet anser att en god integration kommer ur en bra närings- och arbetsmarknadspolitik som underlättar för människor att komma in på arbetsmarknaden. Med en politik som förbättrar klimatet för arbete och företagande, kommer människor från andra länder att få det mycket enklare att komma i arbete och finna egen försörjning.

Jobb- och integrationspolitiken måste ha individen i centrum. Det förutsätter att Sverige i större utsträckning stimulerar samverkan som går över de traditionella sektorsgränserna. Centerpartiet och alliansregeringen kommer under 2008 genomföra försöksverksamhet med nystartscentrum ett antal kommun- och stadsdelar där utanförskapet är särskilt stort. Målet är att hitta en samverkansform där olika aktörer samlas under ett och samma tak - för att underlätta för den enskilde att få snabb hjälp och stöd att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta är bara ett exempel på en rad jobbinriktade integrationsinsatser som alliansregeringen och Centerpartiet har infört, eller kommer att införa, de närmsta åren. Andra satsningar handlar bland annat om tidiga insatser för nyanlända invandrare med instegsjobb och

nystartsjobb. Andra exempel är försök med avidentifierade ansökningar vid ett antal myndigheter samt förbättrad validering och individualiserad SFI. De allra flesta jobbskapande insatser som Centerpartiet kämpat för i många år kommer snart att bli verklighet i alliansregeringens politik. Det är väldigt glädjande.(Motion 101)

När människor har ett arbete kan de betydligt lättare ta makten över sina liv och skapa kontakter med andra på ett naturligt sätt. Därför är det oerhört viktigt att människor snabbt vägleds in på arbetsmarknaden under den första tiden i Sverige.

Ett problem i dagens system för mottagandet av nyanlända invandrare är att inkomststødet under introduktionsperioden normalt utgår i form av socialbidrag. Socialbidraget avräknas med 100 procent mot ökade inkomster, varför eget arbete i praktiken inte är lönsamt. Centerpartiets vill att det ska löna sig att arbeta och därför pröva möjligheten att ta bort inkomstavräkningen under introduktionsfasen.

Den reguljära arbetsmarknadspolitiken och näringspolitiken gäller för alla, oavsett om du är från Somalia eller från Karlskrona. Med en politik som förbättrar klimatet för arbete och företagande, kommer människor med utländskt ursprung att få det mycket enklare att komma i arbete och egen försörjning (Motion 102). Därigenom ökar de naturliga kontaktytorna mellan ”nya” och ”gamla” svenskar, samtidigt som de ekonomiska och sociala skillnaderna minskar och därmed också en viktig del av grogrunden för utanförskap, rasism och främlingsfientlighet.

(Se även yttrande område 5 för mer om Centerpartiets integrationspolitik.)

Centerpartiet vill:

- Pröva möjligheten att ta bort inkomstavräkningen under introduktionsfasen i Sverige.

TIDIGA KONTAKTER MED ARBETSMARKNADEN

Barn och ungdomar är vår framtid. Om de ges goda möjligheter till bra utbildning och bra arbeten kommer välbördet och välförden att öka i framtiden. Centerpartiet och alliansregeringen gör en rad insatser för att få in unga på arbetsmarknaden. Det handlar exempelvis om sänkt arbetsgivaravgift för unga mellan 18 och 24 år och nystartsjobb för unga arbetssökande.

Det är viktigt att signalera till ungdomar att det ska löna sig att sommarjobba eller arbeta extra. Att få in en fot på arbetsmarknaden tidigt underlättar de framtida kontakterna med arbetslivet samtidigt som man lär sig mycket på att tjäna sina egna pengar. Likaså är det viktigt att återupprätta attityden att det är bra att jobba och tjäna egna pengar.

Därför anser Centerpartiet att ungdomar ska uppmuntras att jobba extra när de är lediga från skolan. Många arbetsgivare tvekar inför att anställa ungdomar, då det inte finns tillräckliga incitament att anställa unga. Ungdomar arbetar också svart i högre utsträckning än äldre och svartarbetet bland unga har ökat (SOU 2007:2). Denna utveckling måste stoppas.

Idag försvagas även vissa ungdomars incitament att arbeta då ferieinkomsterna riskerar att minska storleken på familjens ekonomiska bistånd. Alliansregeringen har därför avsatt ekonomiska medel och lagt förslag om enhetliga regler i syfte att stärka anknytningen till arbetsmarknaden för de unga som bor i hushåll som är beroende av socialbidrag.

Möjligheten att komma in på arbetsmarknaden ska självklart också gälla unga personer med funktionshinder. Hela kedjan i livet fungera, från att man får goda kunskaper i skolan, att man kan skaffa sig högskoleutbildning, kunna ta sig runt i samhället precis som alla andra, till att ha en tillgänglig arbetsplats.

Centerpartiet välkomnar också alla initiativ med arbetsplatspraktik under grundskole-, gymnasie- och högskolestudierna. På det sättet ökar elevernas och de studerandes kontakter med arbetslivet.

Centerpartiet vill:

- Se fler inslag av arbetsplatspraktik under grund- och gymnasieskoltiden.
- Se ett närmare samarbete mellan arbetsliv och högre utbildning.
- Öka satsningarna för att personer med funktionshinder ska erbjudas jobb och daglig verksamhet.
- Att den halverade arbetsgivaravgiften för unga även omfattar alla från 15 års ålder.

KOMPETENSUTVECKLING OCH RÖRLIGHET PÅ ARBETSMARKNADEN

Rörlighet, matchning och strukturer för kompetensutveckling behövs för en fungerande arbetskraftsförsörjning. Framtida strukturella och demografiska förändringar på arbetsmarknaden förutsätter ett samhälle som uppmuntrar till ett kontinuerligt lärande. Om

fler ska vilja och orka arbeta långt upp i åldrarna krävs ökad rörlighet på arbetsmarknaden och möjligheter till vidareutbildning under flera skeden i livet. En bättre kompetensmatchning på arbetsmarknaden stärker både den enskildes ställning och tillgodoser nationella och regionala behov av arbetskraft.

Nystartskonto

Centerpartiet anser att det behövs ett generöst system för individuellt sparande så att det ges möjlighet till nystart i livet. Det kan vara att starta företag, vidareutbilda sig inom sitt yrke, byta yrke eller läsa vid en högre utbildning. Centerpartiet anser att det är viktigt att underlätta även för dem som vill finansiera sin utbildning utan att behöva ta lån, särskilt eftersom återbetalningstiden för studielån blir mycket kort för de personer som är äldre. Bristen på riskkapital är en av de faktorer som håller tillbaka företagsamheten och därmed skapandet av nya jobb. Det hindrar också människors möjlighet att sadla om från arbetstagare till att bli egen företagare. För att starta ett företag eller bygga ut ett existerande företag krävs det ofta mycket pengar. Tillgången till riskkapital är därför oerhört viktig eftersom det kan vara väldigt svårt för företagare att t ex få ett banklån. Centerpartiet vill därför införa ett individuellt skattefritt så kallade nystartskonto. Förslaget ger möjlighet för såväl arbetstagare som egenföretagare att skattefritt spara i syfte att möjliggöra för individers kompetensutveckling och att starta eget företag. (Motion 115)

I Danmark finns sedan länge ett system för så kallade etableringskonton, med möjlighet till skattefritt sparande för att starta eget företag. Det danska systemet med etableringskonton ger löntagare möjlighet att avsätta en del av löneintäkten på ett penninginstitut med hänsyn till senare etablering av egen verksamhet.

Centerpartiet vill:

- Att en modell för ett individuellt skattefritt nystartskonto införs.

Utbildning för arbetsmarknaden

Sedan åttiotalet har högskolan genomgått stora förändringar. Enligt Högskoleverkets årsrapport 2007 har antalet studenter under denna period fördubblats. Det har skett en ökning av antalet studenter från arbetarhem, även om det skiljer sig mellan både olika utbildningar och högskolor. Det är glädjande att människor med olika bakgrund studerar vidare. Under det

senaste året har dock antalet sökande till både grund- och forskarutbildningen minskat, vilket till stor del beror på det förbättrade arbetsmarknadsläget.

Centerpartiet anser att högre utbildning ska löna sig för både samhället och den enskilda individen. En investering i en högre utbildning bör ge avkastning i god löneutveckling. I Sverige ger många utbildningar ur ett internationellt perspektiv relativt låg avkastning. Det är viktigt att utbildning lönar sig. I dagens goda arbetsmarknadsläge finns en risk att de som egentligen har ambitionen till att satsa på högre studier inte väljer att investera i en längre utbildning eftersom utbildningspremien inte är tillräckligt hög.

Idag är det vanligt att studenterna lämnar högskolorna efter examen utan att lärosätena gör någon uppföljning av studenternas sysselsättningssituation. I flera andra länder ses arbetsmarknadsrelevans som en betydligt viktigare del i den högre utbildningens dimensionering. I t ex Storbritannien är lärosätena skyldiga att följa upp de examinerade efter examen och rapportera resultatet till regeringen.

Lärosätena ska ha en hög grad av självständighet och möjlighet att själva forma och utveckla sin verksamhet. Respektive högskola eller universitet bör t ex ges mandat att själv avgöra huruvida studenter ska ges möjlighet att läsa flera kurser parallellt, d v s mer utöver den normala terminen. Centerpartiet anser dock att de svenska lärosätena behöver bli bättre på att följa upp studenterna efter examen. Högskoleverket bör få i uppdrag att utveckla ett nationellt system för detta. Genom att redovisa vad som händer med studenterna efter examen ges en bra bild av hur utbildningen motsvarar arbetsmarknadens behov och speglar studenters val av utbildning och företag. (Motion 118)

Centerpartiet anser även att studenterna, som vill och har möjlighet, att arbeta under sin studietid ska ges möjlighet att göra det. Arbete ska alltid uppmuntras, inte minst för unga människor som behöver arbetslivserfarenhet och kontakter på arbetsmarknaden.

Centerpartiet föreslår att fribeloppet avskaffas i studiemedelssystemet. Detta ökar incitamentet att arbeta extra vid sidan om studierna. Vidare ser vi att ett slopande av fribeloppet även möjliggör för unga att starta företag vid sidan om sina universitetsstudier.

Centerpartiet vill:

- Att högskolorna bättre kartlägger vad som händer med studenterna efter examen. Högskoleverket bör få i uppdrag att utforma ett nationellt system för detta.
- Att fribeloppet i studiestödssystemet tas bort.

Stärk det internationella samarbetet

Den högre utbildningen i Sverige måste kunna erbjuda utbildningar som är gångbara i ett allt mer globaliserat utbildningssamarbete. Fler lärosäten har visat att man vill uppmuntra internationellt utbyte och vara med och konkurrera om de internationella studenterna. Många länder, däruv Sverige, har idag nationella strategier för internationaliseringen. Intresset för att studera på svensk högskola har ökat kraftigt sedan början av 2000-talet, medan antalet svenska studenter som väljer att studera utomlands har varit oförändrad eller t.o.m. minskat på vissa lärosäten. Centerpartiet bör därför aktivt stödja det arbete som sker för att underlätta internationell rörlighet för lärare och studenter. Detta sker bl.a. inom Bologna-processen. Denna process har resulterat i att det från och med 1 juli 2007 gäller en ny utbildnings- och examensstruktur och ett nytt poängsystem inom den svenska högskolan.

Genom vårt medlemskap i EU är Sverige en del av unionens utbildningssamarbete. Samarbetet sker genom särskilda samlarbetsprogram, gemensamma överenskommelser och utbyte i policyfrågor. Som ett resultat av den så kallade Lissabonstrategin har utbildningsministrarna enats om gemensamma europeiska mål för medlemsländernas utbildningspolitik till 2010.

Centerpartiet vill:

- Att Centerpartiet uppmuntrar internationellt samarbete och studentutbyte inom den högre utbildningen.

Stärk de studiesociala villkoren

För att stimulera människor till att satsa på högre utbildning är det för Centerpartiet självklart att arbetsmiljön och de sociala villkoren för studenterna ska ge förutsättningar för en spännande och kreativ studietid. Studentkårerna bedriver idag ett aktivt och viktigt arbete och spelar genom sin sociala verksamhet en viktig roll för omhändertagande av studenter. Det är dock viktigt att kårens arbete vilar på en frivillig grund. Kårobligatoriet bör därför avskaffas.

Centerpartiet anser att en studiesocial översyn inom både grund- och forskarutbildningen bör genomföras. Tillgång till studiemedel är en viktig förutsättning för att studenterna ska kunna genomföra sina studier. Det är därför viktigt att studiemedlen följer den ekonomiska utvecklingen. Centerpartiet anser därför att studenternas ekonomi behöver förbättras genom att inom mandatperioden höja både låne- och bidragsdelen. Centerpartiet anser vidare att CSN bör avvecklas i syfte att skapa en modell där studielånen hanteras av banker och bidraget av lämplig myndighet. Statsgaranti ska gälla för dem som lånar till studielån via bank. Sverige skulle här kunna lära av andra länder som har liknande system, t ex Finland.

Centerpartiet anser även att de studiesociala villkoren inom forskarutbildningen behöver ses över. Idag har högskolorna egen finansiering bara till hälften av sina doktorander.

Centerpartiet anser att detta system behöver förändras för att stimulera till fler att påbörja doktorandstudier. De ekonomiska villkoren behöver bli jämförbara med vad som gäller för arbetsmarknaden i övrigt. Även antalet postdoktorala tjänster behöver öka och villkoren för forskarna förbättras. Den utbyggnad av grund- och forskarutbildningen som har skett har inte påverkat universitetslärnarnas möjligheter att forska eftersom resurserna inte ökat i samma takt. Bristen på lärare har även resulterat i att doktoranderna får alldeles för lite tid med sina handledare, vilket påverkar doktorandernas situation på ett negativt sätt.

Centerpartiet vill:

- Att kårobligatoriet avskaffas
- Arbeta för en översyn för att förbättra den studiesociala miljön inom både grund- och forskarutbildningen.
- Verka för en höjning av studiemedlet.
- Att CSN avvecklas i syfte att skapa en modell där studielånen hanteras av banker och bidraget av lämplig myndighet.
- Att högre statliga anslag till forskning och forskarutbildning tillförs för att förbättra villkoren för doktorander och forskare, speciellt för yngre forskare.

ARBETSFÖRMEDLINGEN – VÄG TILL JOBB?

Satsningar på näringspolitik löser inte ensamt arbetslösheten. Förändringar i arbetsmarknadspolitiken är också nödvändiga. Centerpartiet har tillsammans med de övriga allianspartierna valt att göra insatser inom arbetsmarknadspolitiken som leder till reguljära

jobb. Att hitta nya lösningar för att människor ska komma i arbete är viktigt och därför måste vi finna förändringar som ger snabbare vägar till fler riktiga jobb. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder som friår och plusjobb har därmed tagits bort. Centerpartiet anser att problem med ohälsa i arbetslivet och behovet av kompetensutveckling ska lösas på andra sätt än genom friår, bland annat genom att skapa ett livsvänligt arbetsliv med god arbetsmiljö, så att människor inte behöver ta ledigt ett år för att orka med. (Motion 107)

Alliansregeringen och Centerpartiet har beslutat att förändra Ams från grunden eftersom den tidigare myndigheten inte fungerat bra. Ams kommer fr.o.m. den 1 januari 2008 vara en sammanhållen myndighet och länsarbetsnämnderna kommer att försvinna. De lokala arbetsmarknaderna i form av det lokala näringslivet, kommunen, föreningslivet m.fl. ska på detta sätt få mer makt att utforma lämpliga insatser för sin arbetsmarknadsregion.

Centerpartiet är väldigt mån om en vitalisering av förmedlingsverksamheten där privata aktörer ges ett tydligt mandat att förmedla arbeten åt arbetssökande. Att få in duktiga coachande entreprenörer i arbetsförmedlingsverksamheten är nödvändigt. Alla goda krafter behövs för att ge ökade möjligheter till arbetssökande att få arbete. Privata företag, organisationer, fackföreningar, utbildningsföretag och bemanningsföretag är exempel på aktörer med goda erfarenheter som skulle kunna bidra i förmedlingsarbetet. Vi är övertygade om att en mångfald av olika fristående aktörer skulle gynna de arbetssökande. Det gäller särskilt grupper som t ex unga, invandrare och arbetshandikappade som tyvärr ofta har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Med ett system där privata förmedlingsalternativ erbjuder hjälp till arbetslösa får vi en mångfald av olika aktörer och ger ökade valmöjligheter till den arbetssökande. En rörmontör kanske behöver annan form av förmedling och coachning jämfört med vad en biokemist behöver. Förmedlingsverksamheten behöver inte se likadan ut i alla delar av landet.

Arbetsmarknaderna ser olika ut och därför bör också förmedlingsverksamheten anpassas till de lokala förhållandena.

Erfarenheter från bl.a. Australien och Holland visar att privata initiativ i arbetsförmedlingen leder till effektivare förmedling och att de arbetssökande kommer snabbare i arbete jämfört med offentlig förmedlingsverksamhet.

Någon form av ersättnings- eller bonussystem ska också kopplas till förmedlingsverksamheten för att ge incitament till att förmedla jobb. För att undvika att förmedlingar endast förmedlar

arbeten åt förhållandevis "lättanställda" personer kan ersättningssystemet exempelvis utformas på ett sätt som särskilt gynnar dem som stått utanför arbetsmarknaden en längre tid.

En viktig aspekt som behöver vägas in i förmedlingsverksamheten är att hålla coaching- och kontrollfunktionen åtskilda. Genom att ta in fler externa aktörer kan coachningsfunktion och kreativiteten i arbetsförmedlandet öka, eftersom man då inte behöver ta hänsyn till myndighetsrollen. Om coachingen frigörs från kontrollrollen kan förmedlaren arbeta mer fritt och risken för lojalitets- eller trovärdighetskonflikter kan undvikas. Kontrollfunktionen är viktig och central men bör inte sammanblandas med den coachande rollen som skulle kunna ges en mer mentorliknande karaktär.

Centerpartiet vill:

- Att certifierade privata arbetsförmedlingar ges goda villkor och möjligheter att bedriva förmedlingsverksamhet.
- Att upphandlingen av arbetsförmedlingsverksamhet hanteras av lokala och regionala aktörer. Dessa har bäst kunskap om hur den lokala arbetsmarknaden ser ut och där kontakter ofta redan är etablerade med det lokala näringslivet och den offentliga sektorn.
- Att ett bonus/ersättningssystem etableras så att privata förmedlingar ges goda och rimliga incitament till att förmedla jobb åt de arbets sökande.
- Att kontrollfunktionen skiljs från den coachande funktionen även på den offentliga arbetsförmedlingen.

BALANS OCH FLEXIBILITET PÅ ARBETSMARKNADEN – BEHOVET AV EN FÖRBÄTTRAD SVENSK MODELL

Relationerna på den svenska arbetsmarknaden är i stort sett goda idag. Centerpartiet ser positivt på den svenska modellen där parterna själva bestämmer spelreglerna och där staten och politiker blandar sig i så lite som möjligt. I många fall agerar arbetsmarknadens parter ansvarsfullt, och därför har det inte funnits något alarmerande behov av statlig inblandning. Men det finns delar som behöver förbättras i den svenska modellen.

Vi vill ha en modell som vilar på tre ben: flexibel arbetsmarknad, trygga välfärdssystem och bra företagspolitik. Större flexibilitet ska förenas med ett stärkt rättsligt skydd för den enskilde mot diskriminerande behandling. Den svenska modellen ska återgå till arbetslinjen, den som

arbetar måste kunna leva på sin lön och parterna på arbetsmarknaden bör sätta riktiga jobb i första rummet. Alla ska ha rätt att bidra efter förmåga. Allas insatser behövs.

En flexibel arbetsmarknad innebär att samhället och företagen måste aktivt stödja den enskildes kompetensutveckling och möjligheter till omställning på arbetsmarknaden. Som anställd och företagare ska du kunna finansiera en vidareutbildning via ett skattegynnade eget sparande i nystartskonton. Framtiden behöver mer av snabbfotat samförstånd och lokala kollektivavtal liksom mindre stelbent byråkrati och lagstiftning.

Ett tryggt välfärdssystem sätter arbetstrygghet före bidragstrygghet. En allmän och obligatorisk arbetslivsförsäkring med bra ersättningsnivåer ger individen möjlighet till omställning mellan två arbeten. Tryggheten ligger i att jobben finns.

För en bra företagspolitik måste det bli billigare att anställa och enklare att vara företagare. En moderniserad arbetsrättslagstiftning bör åstadkommas i samförstånd med arbetsmarknadens parter. Rörlighet på arbetsmarknaden är a och o. Först med ett företagsklimat i världsklass kan Sverige komma till sin rätt. Fler måste göra livsvalet att starta företag och känna att det är möjligt att få lönsamhet i sin företagsidé. Sverige behöver därför också fler kvinnor som väljer företagarbana.

Rätten för medborgarna att ansluta sig till föreningar, t ex fackföreningar, är en omistlig del i en demokrati. Internationellt och globalt spelar fackföreningarna en central roll för att arbetstagares rättigheter världen över ska förbättras. I en tid av globalisering kan inte internationellt samarbete betonas nog. Det är positivt och bra för balansen på arbetsmarknaden att människor organiserar sig fackligt. Många gånger tjänar anställda på att gå samman i en fackförening. Det ger styrka och kan ofta leda till god gemenskap och ökad sammanhållning.

På mindre företag finns det inte alltid något större behov av att engagera sig fackligt då nära relationer till arbetsgivaren inte är ovanliga, och gemenskapen kan vara väldigt bra i mindre arbetslag. De flesta arbetsgivare, särskilt i mindre företag, vill sina anställda väl och arbetar ofta tillsammans mot gemensamma mål. Det kan därför finnas goda möjligheter att påverka arbetsförhållandena utan just fackligt engagemang. Många gånger är avstånden mellan arbetsgivare och arbetstagare större i stora företag jämfört med små vilket gör att facket ofta spelar en viktigare roll för arbetstagare hos stora arbetsgivare.

Centerpartiet ser stora fördelar med politiskt obundna fackföreningar med lokal förankring som ser till medlemmarnas bästa. I Sverige är stora delar av fackföreningsrörelsen väldigt politiserad, t ex LO:s nära samhörighet med Socialdemokraterna. Tyvärr har den fackliga makten missbrukats i syfte att främja fackens politiska intressen, något som drabbar svenska småföretagare och enskilda medlemmar hårt. Fackets makt som organisation med en ideologisk agenda är allt för ofta mer central än att tillvarata medlemmarnas intressen. Detta är inte rimligt. Några underliggande krav på att man måste tillhöra ett särskilt parti för att vara medlem i ett fackförbund är oacceptabelt.

Centerpartiet vill förbättra den svenska arbetsmarknadsmodellen och bejaka det grundläggande system vi har med kollektivavtal i Sverige. De förändringar vi vill göra handlar om att behålla det som är bra och förbättra sådant som kan främja fler och bättre jobb.

De delar som Centerpartiet vill förbättra är att proportionaliteten i konflikter på arbetsmarknaden och att stridsåtgärder endast får vidtas på arbetsplatser där fackförbund har medlemmar.

Dessutom vill vi göra det enklare för unga att få arbete genom att förlänga provanställningen för unga arbetssökande under 26 år (se nedan) och låta alla företag omfattas av tvåmannaundantaget (se nedan). Det handlar om några få, men viktiga förbättringar i syfte att skapa fler arbetstillfällen i Sverige.

LAS – trygghet eller dörrstängare

Lagen om anställningsskydd stänger många gånger in människor på arbetsplatser och motverkar benägenheten att byta arbete. Turordningsreglerna hindrar människor från att byta jobb. De minskar också små företags benägenhet att anställa då turordningsreglerna minskar handlingsutrymmet vid eventuella verksamhetsförändringar. Undantaget med två arbetstagare för företag med max tio anställda medför också att många småföretag tvekar inför att anställa mer än tio personer - även om arbetssituationen kräver det.

Vi ser också hur framför allt unga utan arbetslivserfarenhet kommer i kläm med LAS.

Ungdomsarbetslösheten i Sverige är fortfarande en av de högsta i Europa trots att arbetslösheten bland unga minskar (AMS maj 2007). Ingångslönerna för unga är förhållandevis höga och etableringsåldern på arbetsmarknaden är i dag i snitt 28 år (SOU 2006:102).

Arbetsgivare anställer hellre någon med arbetslivserfarenhet än att riskera anställa ett ”oprövat

kort”. Många ungdomar tvingas försörja sig på socialbidrag istället för arbete. Vi måste därför få till en förändring.

Om provanställningen förlängs kan företagens vilja att anställa en ung person, som kanske inte har exakt rätt kompetens eller erfarenhet, öka väsentligt. Genom att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för unga kan vi bryta den utveckling som vi har sett de senaste åren. Med frivilliga ungdomsavtal där arbetsgivare och arbetssökande under 26 år kommer överens om att förlänga provanställningen under maximalt en tvåårsperiod kan möjligheterna till jobb för unga öka.

Centerpartiet vill:

- Att LAS ger möjlighet för unga arbetssökande under 26 år att, med en arbetsgivare, ingå frivilliga ungdomsavtal under maximalt en tvåårsperiod.
- Att turordningsundantaget för två anställda ska gälla för alla företag oavsett storlek.

Proportionalitet

Idag upplever många företagare – framför allt småföretagare, att balansen mellan dem och arbetstagarparten är ojämn. Från och till uppstår det situationer och konflikter på arbetsmarknaden där spelreglerna ibland sätts ur spel. Det handlar om när stridsåtgärder vidtas som inte är rimliga i förhållande till den skada de orsakar. Det är enkelt och inte särskilt ekonomiskt kännbart för fackföreningar att vidta stridsåtgärder medan kostnaderna för arbetsgivarparten riskerar att bli oöverkomliga. I värsta fall kan företag tvingas flytta sin produktion utomlands eller lägga ned på grund av orimliga konfliktsituationer. Det gynnar varken jobben eller arbetstagarparten på den svenska arbetsmarknaden.

Med ett ständigt överhängande hot om konflikt är det inte särskilt förvånande att det är förhållandevis få konflikter på den svenska arbetsmarknaden. Det betyder inte att balansen på arbetsmarknaden är god. Det är genom de små företagen som jobben skapas och stora företag har en gång varit små. För att fler små företag ska kunna växa och anställa är det viktigt att de stridsåtgärder som används är rimliga. Med orimliga konflikter minskar förtroendet för den svenska modellen, inte minst för fackföreningsrörelsen samtidigt som jobben flyttar utomlands.

Enligt en rapport från Forskningsgruppen för Samhälls- och informationsstudier visar det sig att attityderna till fackföreningsrörelsen blivit allt mer negativa de senaste åren¹.

Ett sätt att skapa ordning och reda på arbetsmarknaden är genom att sätta upp normer för vad som är proportionerligt och inte. Det vill säga när och på vilket sätt det är lämpligt att vidta stridsåtgärder i relation till vilka skador som kan uppstå.

I flera andra europeiska länder har man proportionalitetsprinciper för att reglera detta. Danmarks proportionalitetsprincip vilar på ett trepartsförhållande mellan arbetsgivarna, fackförbunden och staten. Ett annat alternativ är att lagstifta om proportionalitet. Centerpartiet anser att arbetsmarknadens parter i första hand själva bör reglera vad som är rimliga konflikter på svensk arbetsmarknad. Då kan lagstiftning undvikas. Centerpartiet ser mycket positivt på ett konstruktivt samarbete mellan arbetsmarknadens parter som syftar till att enas kring grundläggande proportionalitetsprinciper. Genom att parterna tar sitt ansvar för balansen på arbetsmarknaden tar man också ansvar för jobben och den enskilda människan – oavsett om denne är arbetstagare eller småföretagare. Det bidrar till tillväxt, trygghet och stabilitet.

En samsyn kring proportionalitet skulle förebygga konflikter på arbetsmarknaden. Med proportionalitetsregler kan förtroendet för fackföreningsrörelsen öka och företagen kan få större möjligheter att växa. (Motion 103)

Centerpartiet vill:

- Att arbetsmarknadens parter tar ett gemensamt ansvar för den svenska modellen att utvecklas i syfte att främja fler jobb, flexibilitet och rörlighet.
- Att arbetsmarknadens parter, för att undvika ny lagstiftning, snarast tar sitt ansvar och enas om vilka proportionalitetsprinciper som ska gälla på svensk arbetsmarknad.
- Värna föreningsfriheten. Arbetstagare ska ha samma rätt att vara med i ett fackförbund som att stå utanför, utan att diskrimineras av arbetsgivare eller fackförbund för sitt val.

Goda avtal på arbetsmarknaden

Den grundläggande svenska modellen är kollektivavtal, men öppenhet för lokala lösningar ska finnas. Kollektivavtal är normen men behöver inte nödvändigtvis vara formen. Det finns flera mindre arbetsgivare som har goda, branschanpassade avtal för sina anställda som passar den

---

¹ ”Befolkningens syn på fackets roll i framtiden samt utvecklingen av attityder till fackföreningsrörelsen” Timander. Maj 2007.

aktuella verksamheten bättre än kollektivavtalen i branschen. Den möjligheten vill Centerpartiet värna. (Motion 104)

I dag omfattas 92 procent av arbetstagarna av kollektivavtal eller hängavtal. Andra arbetstagare går under individuella avtal. Det är idag frivilligt att teckna kollektivavtal. Fackförbunden kan dock använda stridsåtgärder för att få kollektivavtal. Det senaste året visar på flera exempel där småföretagare drabbats av blockader trots att inte någon av de anställda varit medlemmar i facket. Blockadernas syfte har varit att få arbetsgivaren att skriva under kollektivavtal trots att inte någon anställd önskat kollektivavtal eller varit missnöjd med det befintliga avtalet. I vissa fall har det lett till att företag har lämnat landet eller fått stänga sin verksamhet. Detta drabbar i synnerhet småföretagare och deras anställda.

På arbetsplatser där fackförbund har medlemmar är det fullt rimligt att stridsåtgärder kan vidtas i de fall det är befogat. På arbetsplatser där facket inte har några medlemmar är det heller inte rimligt att facket använder stridsåtgärder. Arbetstagare måste ha rätt att stå utanför ett fackförbund och dess avtal om de vill. Det handlar om rätten att inte vilja tillhöra en förening och att man inte ska straffas för det. Likaså är det självklart att arbetstagare har rätt att vara med i facket och det är helt oacceptabelt med arbetsgivare som motverkar detta eller missgynnar arbetstagare som är med i facket. (Motion 103)

Centerpartiet vill:

- Att stridsåtgärder endast ska kunna vidtas gentemot arbetsgivare där någon eller några anställda tillhör något fackförbund.

REGIONAL TILLVÄXT GENOM FÖRETAGANDE

Det finns en bred samsyn om att tillväxt är en viktig förutsättning för vår gemensamma välfärd och att tillväxt är nödvändig för såväl privata som offentliga materiella behov. Däremot råder det ofta delade meningar om vad begreppet tillväxt egentligen står för och vilka drivkrafter som ligger bakom. Den makroekonomiska debatten framhåller ofta faktorer som exempelvis skatter och regleringar, medan man ur ett mikroperspektiv snarare betonar vikten av människors idéer och innovationsförmåga som de viktigaste drivkrafterna för tillväxt.

Centerpartiet ser ett tydligt samband mellan dessa båda utgångspunkter. I ett läge där de makroekonomiska förutsättningarna ur många avseenden styrs av internationella faktorer

måste Sverige och den statliga näringspolitiken i större utsträckning fokusera på ökad tilltro till människors förmåga att driva och utveckla företag. Sverige behöver på olika sätt stimulera människors innovationsförmåga och behovet av att verka tvärs över olika statliga sektorer, i samspel med både regionala och lokala beslutsnivåer.

Centerpartiet vill skapa trygghet och jobbmöjligheter i hela landet. Det ska vara attraktivt att välja att bo kvar i sin hembygd, men också att bryta upp och bosätta sig i på en helt ny ort. Regionerna spelar en viktig roll som arena för tillväxt och utveckling. För att hela Sverige ska kunna erbjuda nödvändig samhällsservice och om landsbygden och mindre tätorter ska kunna möta framtiden, behöver de regionala arbetsmarknaderna med deras fysiska och humana kapital användas mer effektivt.

EN GLOBALISERAD EKONOMI STÄLLER KRAV PÅ ÖPPENHET

Centerpartiet menar att Sverige har haft sina största framgångar när vi varit öppna för omvärlden. Ökad öppenhet går hand i hand med en stark nationell ekonomisk tillväxt. Förekomsten av mångfald har stor betydelse för kreativitet och dynamik. Vi ser därmed ett behov av att tydliggöra och förstärka Sveriges öppenhet mot Europa, övriga världen och andra kulturer. Om Sverige ska få fler jobb och företag i hela landet måste allas idéer och initiativförmåga uppmuntras och tas tillvara.

Vi vill att Sverige ska vara ett attraktivt land för såväl investeringskapital, arbetskraft som entreprenörer. Visionen är att skapa ett Sverige där alla som vill bidra genom arbete och investeringar tas emot med öppna armar oavsett varifrån de kommer. Sverige ska vara ett företagsamt land, där det är lätt att utveckla idéer och bedriva forskning.

Idag är Sverige en liten öppen ekonomi med ett mycket stort beroende av utlandet. Den globala ekonomin är sedan länge en realitet. Det innebär att företag, människor och kapital rör sig fritt och allt snabbare mellan olika länder.

Då allt fler länder berörs av den globala marknadsekonomin och den internationella konkurrensen blir den lokala produktionen alltmer specialiserad. Under de senaste 15 åren har vi sett hur en stor mängd svenska företag lämnat Sverige och flyttat sin produktion utomlands. Denna utveckling är naturlig, men skapar självklart svåra omställningar för såväl företag som enskilda människor.

En globaliserad ekonomi ger även många nya möjligheter och fördelar. Områden som Kiruna, Årjäng och Haparanda är idag exempel på områden som kan betraktas som globaliseringens vinnare. Här har ökad gränshandel, turism och export av industriprodukter skapat förutsättningar för den bästa regionalekonomiska utvecklingen i Sverige under 2006.

Svenska företag ges möjligheten att verka på nya stora marknader, vilket på sikt skapar grund för höjd levnadsstandard och ökad välfärd. Men om Sverige ska kunna ta del av globaliseringens alla möjligheter behöver vi först dra ett antal slutsatser om hur svensk konkurrenskraft måste stärkas.

Sverige har goda makroekonomiska förutsättningarna i form av sunda och stabila statsfinanser med låga räntor och stabil valuta. Men på flera områden är vi ännu inte tillräckligt konkurrenskraftiga. Vi ska fortsätta stimulera möjligheten för människor att starta företag och för företag att växa. Vi behöver stärka vår konkurrenskraft genom högre utbildningsnivå och en forskning i internationell framkant. Det behövs bättre villkor för att attrahera kapital, forskningsverksamhet och högutbildad arbetskraft. Med ytterligare anpassningar av skattesystem, näringspolitik, utbildning, forskning, arbetsmarknad, arbetsmiljö och offentlig sektor har Sverige mycket goda förutsättningar att möta globaliseringens utmaningar.

GE REGIONERNA MAKTEN ÖVER TILLVÄXTPOLITIKEN

Globaliseringen har ökat regionernas betydelse som arena för att hantera tillväxt- och utvecklingsfrågor, men förutsättningarna är mycket olika mellan olika delar av landet. En hållbar nationell tillväxt är beroende av att alla regioner utvecklas väl. En viktig förutsättning för detta är ett tydligt regionalt och lokalt inflytande över utvecklingsarbetet.

Varje region måste ges ansvar och befogenheter som innebär att de kan växa utifrån egna förutsättningar. Först när regionerna tillåts besluta själva över tillväxtfrämjande åtgärder kan varje del av landet släppa loss sin inneboende kraft.

Med en starkare regional nivå kan företag och människor arbeta bättre för att bli framgångsrika och för att ta tillvara den utvecklingskraft som finns där de lever och verkar. Sverige är ett mycket heterogent land och den regionala tillväxtpolitiken måste ta sin utgångspunkt i detta. Då det inte är möjligt att bedriva en centralstyrd tillväxtpolitik måste den samordning som krävs göras på regional nivå.

Ansvarskommittén presenterade sitt slutbetänkande i februari 2007. Här föreslår man ett införande av en tydlig regionnivå, så kallade regionkommuner, som ersätter landstingen. Centerpartiet anser att detta är en bra utgångspunkt och ett viktigt steg på vägen för en framgångsrik framtida regional tillväxt- och utvecklingspolitik.

Centerpartiet vill mer och anser att det är logiskt att regionerna ska ledas av folkvalda församlingar och ges ansvar över närings- och arbetsmarknadspolitik, infrastruktur, universitet och högskolor samt sjukvård.

Regioner ska kunna se olika ut . Centerpartiet vill ge möjlighet till flexibla lösningar som växer fram underifrån. Den regionala utvecklingspolitiken måste utformas på ett sådant sätt att den uppmuntrar till ekonomiskt ansvarstagande och självständighet utan statlig inblandning. Den regionala ekonomin ska bygga på ökad makt över egna resurser, en regional självgenererande ekonomi med utökad egen beskattningsrätt, breddade skattebaser samt ett fungerande skatteutjämningsystem. (Motion 114)

Centerpartiet vill:

- Att varje region ges ansvar och befogenheter som innebär att regionerna kan växa utifrån egna förutsättningar. Regionerna ska ledas av folkvalda församlingar och ges ansvar för delar av närings- och arbetsmarknadspolitiken, infrastrukturen, universitet och högskolor samt sjukvården.
- Att den regionala utvecklingspolitiken uppmuntrar till ekonomiskt ansvarstagande och självständighet. Regionerna bör därför ges utökad beskattningsrätt med breddade skattebaser.

ETT FÖRETAGSKLIMAT I VÄRLDSKLASS

Sverige behöver fler företagare och företag i hela landet. Företagarna är vår tids hjältar och Centerpartiet vill att det ska vara tryggt, roligt, enkelt, flexibelt och sist men inte minst lönsamt att driva företag i vårt land. Vi vill uppmuntra ett växande privat företagande, vilket ger förutsättningar för stabilare statsfinanser och därigenom höjd kvalité inom barnomsorg, sjukvård, utbildningsväsende och äldreomsorg.

Under den korta tid som Centerpartiet och de övriga allianspartierna har suttit i regeringsposition har vi levererat en rad viktiga förslag som underlättar våra företagares

vardag och samtidigt bidrar till Sveriges samhällsekonomiska utveckling. Vi har slopat medfinansieringsansvaret för sjukpenningkostnaderna och lagt förslag om förlängd momsinsbetalningsperiod. Det har blivit förmånligare att anställa. En skattereduktion för hushållstjänster har införts och förmögenhetsskatten har avskaffats. Dessa efterlängtrade förändringar har mottagits mycket positivt, men samtidigt kvarstår en rad utmaningar om vi ska lyckas skapa ett företagsklimat i världsklass.

Det måste bli enklare och lönsammare att starta och driva företag

Att starta företag har av vissa företagare beskrivits som att ställa sig framför ett stup och hoppa utan fallskärm och inte veta var man landar. För många är den ekonomiska tryggheten avgörande för om de ska våga ta steget och bli egenföretagare. Många som startat företag tycker att det är orimligt byråkratiskt, otryggt och svårt att få ekonomin att gå runt. Samtidigt tycker många företagare att det är stimulerande att få möjliggöra sina drömmar, utveckla sina idéer och själva bestämma över sin arbetssituation.

Centerpartiet vill tillgodose olika förutsättningar, behov och preferenser som finns för att starta företag. Därför vill vi förbättra villkoren för de nuvarande bolagsformerna och även se över företagsformer som idag registreras i relativt liten skala, t ex kooperativ i form av aktiebolag eller ekonomisk förening. Dessutom vill vi stödja nya försörjningsformer som exempelvis egenanställningar.

En stor och viktig grupp bland Sveriges företagare är de som driver sin verksamhet som enskild firma; egenföretagarna. Som egenföretagare är man mer sårbar och har t ex ofta mycket svårt att ta ut semester och en lön som går att leva på. Centerpartiet ser ett behov av att särskilt uppmärksamma egenföretagares situation och se över villkoren generellt för denna grupp. En möjlighet skulle kunna vara att reformera avdragsrätten för exempelvis friskvård så att den blir så enhetlig som möjligt för olika bolagsformer.

För att kunna vara hemma vid sjukdom, fördela arbetsuppgifter, öka effektiviteten och växa är det viktigt att kunna anställa. Många företagare upplever att det är kostsamt att anställa och att ansvaret som tillkommer vid anställning är för stort idag. Centerpartiet vill göra det billigare att anställa. Det är dyrt för företagaren att betala ut sin egen lön genom de höga egenavgifter som påförs egna uttag eller lön och Centerpartiet vill därför se en sänkning av företagarnas egenavgifter. Tillsammans med övriga allianspartier har vi även infört nystarts- och instegsjobb. Därmed sänker vi arbetsgivaravgifterna för personer som stått utanför arbetsmarknaden en längre tid. Vi har därutöver halverat arbetsgivaravgifterna för ungdomar

samt lagt förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för delar av tjänstesektorn. Alliansregeringen har valt att slopa den generella femprocentiga nedsättningen av arbetsgivaravgifter då utvärderingar visat att åtgärden lett till få nya jobb. På så sätt skapar vi budgetutrymme för mer effektiva och jobbskapande åtgärder (Motion 109).

Idag måste egenföretagare beräkna en preliminär nettoinkomst för sitt första verksamhetsår vilken ofta är svår att uppskatta. Varje månad ska sedan löpande skatt betalas baserat på den preliminära nettoinkomstberäkningen. Detta kan leda till likviditetsproblem om man inte får in de pengar som man beräknat. Konsekvensen blir att vissa egenföretagare väljer att göra sig av med företaget då de inte kan betala in den preliminära skatten. Det uppstår även problem för dem som går från att vara företagare till anställd och vice versa. Dagens regler sätter käppar i hjulet för den egenföretagare som vill behålla sin F-skattsedel under de perioder som företaget är vilande under t ex studier eller anställning.

Företagarna vill allra helst fokusera på sin verksamhet; att producera, leverera och växa, istället för att lägga orimligt mycket tid på regelkrångel. Alla "onödiga" regler är tidskonsumerande och därmed kostsamma. Särskilda avgifter som tillkommer är ytterligare belastningar för företagare. För att råda bot på detta efterfrågar företagare bland annat färre blanketter och ett enklare myndighetsspråk. Centerpartiet ser dessutom gärna en samordning av berörda myndigheter för snabbare och flexiblere hantering av ärenden.

Centerpartiets ambition att minska regelbördan skulle rent konkret kunna exemplifieras med skapandet av en lönecentral, via Skatteverkets hemsida, vilket skulle underlätta administrationen kring löneutbetalningar. Via ett nätbaserat program skulle företagare, i synnerhet småföretagare med knappa resurser och utan egen tillgång till dyra löneutbetalningsprogram, enkelt kunna beräkna och rapportera in löneutbetalningar och arbetsgivaravgifter.

Många företagare upplever stor frustration över att de offentliga socialförsäkringarna är utformade för anställning och inte omfattar företagare på lika villkor. Företagare betalar genom sina egenavgifter in lika mycket till systemet som en anställd, men saknar däremot möjligheten att dra nytta av trygghetssystemen i samma utsträckning. Regeringen genomför just nu en översyn av företagarnas trygghetssystem. Centerpartiet anser att utredningen bör se över möjligheten till en så kallad optout-lösning, vilket ger företagaren möjlighet att välja bort

socialförsäkringarna (föräldra-, arbetslöshets- och sjukförsäkring) och istället välja privata lösningar. (Motion 110-113)

Centerpartiet vill:

- Förbättra villkoren för små- och soloföretag.
- Verka för sänkta egenavgifter för företagare.
- Slopa egenföretagares preliminära nettoinkomstberäkning under första verksamhetsåret och skjuta upp skattebetalningen på lön till slutet på verksamhetsåret och betala in skatt baserat på den faktiska nettoinkomsten.
- Att egenföretagare ska kunna ha kvar sin F-skatt även under perioder som företaget inte är aktivt för att skapa en flexibilitet mellan att vara student, anställd och företagare.
- Utforska möjligheten att, t.ex. via Skatteverkets hemsida, införa ett nätbaserat beräknings- och inrapporteringsprogram för löner.
- Att i den pågående översynen av företagarnas trygghetssystem möjliggöra för en så kallad optout-lösning.
- Se över möjligheten att införa differentierade arbetsgivaravgifter i glesa regioner.

En god kapitalförsörjning i hela landet

En viktig förutsättning för tillväxt och företagande i hela landet är en god tillgång på kapital och riskkapital. Alliansregeringen har aviserat och genomfört en rad viktiga reformer för att stimulera tillgången på riskkapital. Till dessa hör avskaffandet av förmögenhetsskatten från 1 januari 2007 och löftet i Budgetpropositionen för 2007 om att ge privatpersoner möjlighet att göra ett riskkapitalavdrag. Regeringen har anslagit medel till statliga kreditgarantier och utreder också hur man kan förstärka företagsinteckningens förmånsrätt. Dessa förslag är mycket viktiga och en bra utgångspunkt för en bättre kapitaltillgång.

Behov av fler privata aktörer

Centerpartiet vill förstärka kapital- och riskkapitaltillgången för små företag ytterligare. Statliga ALMI verkar idag inom en sektor där få eller inga riskkapitalfinansiärer finns. Den målsättningen ska bestå. Samtidigt anser vi att det finns ett stort behov av att utveckla ALMI:s verksamhet genom att öka mångfalden och förbättra servicen. Därutöver ska det vara en strävan att fler privata aktörer etablerar sig på riskkapitalmarknaden i alla orter. (Motion 116)

Pilotprojekt med regionala holdingbolag

Centerpartiet vill starta ett antal pilotprojekt med regionala företagsgarantier i syfte att tillhandahålla riskkapital i hela landet. Initiativet tas med hjälp av offentliga medel och sker i samarbete med det privata näringslivet. Regionala holdingbolag bildas i syfte att stötta företag med exempelvis någon form av koncernbidrag. Holdingbolaget ansvarar för såväl riskbedömning, finansiering som majoritetsägande tills dess att företaget kan uppvisa vinst och därmed ges möjlighet att förvärva resterande aktier i företaget.

Dra nytta av pensionskapitalet

Centerpartiet vill förbättra kapitalförsörjningen ytterligare genom att, inom ramen för premiepensionsvalet, bygga upp ett regionalt riskvilligt kapital och placera en del av pensionsavsättningarna i regionala pensionsfonder. Genom att förändra AP-fondernas regelverk och stimulera till regionala fonder skapas både riskkapital och förutsättningar för regionala marknader där enskilda aktörer kan välja att satsa sina pengar. Det finns också anledning att se över hur staten kan stimulera landets kommuner och landsting att i större utsträckning investera sitt pensionskapital i lokala och regionala projekt.

Vi vill likaså reformera AP-fondernas placeringsregler. Första till fjärde AP-fonden kan idag inte investera mer än fem procent i onoterade tillgångar. AP-fonderna förvaltar stora mängder kapital som skulle kunna investeras i såväl infrastruktur som företag och företagslångivning. Med reformerade regler skulle fler företag kunna dra nytta av AP-fondernas medel.

Centerpartiet vill:

- Att utveckla ALMI:s verksamhet genom att öka mångfalden och förbättra servicen.
- Införa pilotprojekt med regionala företagsgarantier. Offentliga och privata medel bildar regionala holdingbolag som stöttar företag via såväl finansiering som riskbedömning.
- Att staten ser över AP-fondernas regelverk för att möjliggöra pensionsavsättningar i regionala pensionsfonder samt stimulera landets kommuner och landsting till att investera sitt pensionskapital i lokala och regionala projekt.
- Reformera placeringsreglerna i första till fjärde AP-fonden i syfte att öka fondernas möjlighet till företagslångivning och företagsinvesteringar.

Alternativa företagsformer bryter utanförskapet

Näringslivet präglas av föråldrade synsätt där en enskild entreprenör förutsätts sätta sin idé i verket, i form av ett enskilt företag alternativt i ett aktiebolag, eller att två eller flera startar ett handelsbolag. Enligt en studie, genomförd utav Nutek 2005, föredrar framförallt unga och kvinnor att driva företag tillsammans med andra. Anledningen till detta är främst rädslan för det ansvar det innebär att vara egen företagare. Resultaten ger samtidigt en fingervisning om hur morgondagens entreprenörer kan bli fler. Att driva företag i form av exempelvis ett kooperativ möjliggör för företagarna att tillsammans dela på både ansvar, inflytande, ekonomiska frågor, arbetsuppgifter och arbetsglädje.

Sociala företag

Sociala företag och socialt entreprenörskap är ett sätt att skapa arbetstillfällen och tillfredsställa behov som varken den offentliga sektorn eller den privata marknaden tillgodoser. Det är ett sätt att driva hållbara företag med medarbetarna och deras förutsättningar i centrum. För många av dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, t ex på grund av funktionshinder, sjukdom, tidigare missbruk eller fängelsevistelse, kan det sociala företagandet vara en väg in på arbetsmarknaden. I ett socialt företag kan man arbeta utifrån sina egna förutsättningar och vara delaktig i verksamheten. Det är ett sätt att ta sig från avbytarbänken direkt in, inte bara på arbetsmarknaden, utan faktiskt i ett entreprenörskap.

Bland de goda exempel som kan nämnas finns Basta arbetskooperativ för dem som vill ta sig ur ett missbruk, Vägen Ut-kooperativen som riktar sig till dem som vill ta sig ur en brottslig livsstil, kooperativa företag där människor med psykiska funktionshinder anordnar sin egen dagliga verksamhet. De kooperativa företagen har påtagligt positiva effekter för enskilda människor, och därmed också på samhället i stort.

Det är ofta en lång process att gå från ett stort utanförskap till att vara entreprenör, och därför är det viktigt att det finns bra och kostnadsfri rådgivning i hela landet. Det är också viktigt både företaget och medarbetaren kan få sin ekonomi att gå ihop på ett enkelt sätt.

Möjligheterna för människor att få lönebidrag bör därför underlättas och förenklas.

Kooperativ

Att starta ett kooperativ har ofta sin grund i att samhället inte uppfyller de behov vi har av exempelvis vård och omsorg eller lokal service. En annan viktig anledning kan vara att man vill knoppa av från stora, hierarkiska organisationer för att tillsammans sjösätta egna idéer

tillsammans med andra och därmed bestämma mer över verksamheten. Mycket tyder på att dessa verksamheter sköts mer effektivt och har en personal vars kompetens kommer mer till sin rätt. Trygghetskänsla, motivationsnivå samt arbetsglädje ökar i förhållande till tidigare arbetssituationer. I synnerhet för företag inom tjänstesektorn, där personalen är den viktigaste tillgången, kan kooperativet vara ett bra sätt att organisera sig.

Centerpartiet ser med den kooperativa företagsstrukturen en möjlighet att öka kvinnors företagande, öka mångfalden inom vård och omsorgssektorn och samtidigt fås en effektivare vård. Vi ser även en möjlighet att stimulera ungas företagande med tanke på att ungdomar, precis som kvinnor, gärna vill slå ihop sina kloka idéer med andra som är teamentreprenörer.

Egenanställning

Konceptet egenanställning är en försörjningsform som ger möjlighet att förverkliga en verksamhetsidé utan att behöva starta eget företag. I egenanställningsföretaget söker man själv sina uppdrag och kunder och sköter sin egen marknadsföring, men betalar en serviceavgift för att få hjälp med ekonomihantering och administration. Det som blir över efter denna avgift betalas ut som en lön till den egenanställda. För den egenanställda innebär det en möjlighet att fokusera helt på sin huvudverksamhet och sina uppdrag. Det är en idealisk form för den som vill koncentrera sig helt på sina kunder, eller för den som vill starta eget i lite lugnare tempo och kanske har kvar en deltidsanställning vid sidan av.

Egenanställningen är en relativt ny försörjningsform, men har redan etablerats på flera håll i landet. Idag gör a-kassorna olika tolkningar av huruvida den som är egenanställd ska ses som egen företagare och därmed inte få tillgång till a-kassa för de dagar man inte lyckas dra in uppdrag. Vi menar att egenanställningen kan vara ett tryggt sätt för många att gå från arbetslöshet in i ett entreprenörskap, och därför måste det vara möjligt att få ut ersättning för de dagar man inte lyckas få arbete.

Centerpartiet vill på olika sätt stimulera framväxten av alternativa företagsformer och att Sverige tar fram en nationell strategi för socialt och kooperativt företagande. Vi vill också att stat, kommun och landsting blir bättre på att ta hänsyn till kvalitet och beakta sociala aspekter vid upphandlingar, utifrån det ramverk som lagen om offentlig upphandling utgör. Vi vill även öka information och rådgivningen för att stimulera de grupper som står allra längst från arbetsmarknaden att starta företag.

Centerpartiet vill:

- Att Sverige tar fram en nationell strategi för socialt och kooperativt företagande i syfte att bryta människors utanförskap och samtidigt öka mångfalden inom offentlig sektor.
- Att stat, kommun och landsting blir bättre på att ta hänsyn till kvalitet och beakta sociala aspekter vid upphandlingar, utifrån det ramverk som lagen om offentlig upphandling utgör.
- Verka för satsningar på rådgivning, information och utbildning för dem som vill starta ett socialt företag, ett kooperativ alternativt väljer en egenanställning.
- Ge förbättrade möjligheter till lönebidrag för den som ingår i ett socialt företag.
- Säkerställa möjligheten att få tillgång till a-kassa för den som har en egenanställning på deltid.
- Att den pågående översynen av trygghetssystemen för företagare ser över ersättningsreglerna för personer som har egenanställning.
- Stimulera forskning kring den sociala ekonomins roll i den svenska samhällsekonomin.

Entreprenörsersättning

Det tidigare systemet med Starta Eget-bidrag har givit många möjlighet att få igång en företagsverksamhet, men många har också misslyckats med att få sitt företag på fötter under den sexmånadersperiod som bidraget betalats ut. Dessutom har det saknats möjlighet att mjukstarta och genom att arbeta deltid med sin företagsstart också kunna förlänga tiden för bidraget.

Centerpartiet vill se över möjligheten med att införa en entreprenörsersättning. Den enskilde ska kunna välja i vilken takt man vill ta ut ersättningen. Den som vill ska kunna rivstarta på heltid, men det ska också gå att kombinera ersättningen med deltidsanställning, deltidssjukskrivning, föräldraledighet eller arbetslöshet. De dagar man inte arbetar med företaget ska man kunna få ut a-kassa, föräldrapeng eller sjukersättning som vanligt om man är arbetslös, föräldraledig eller deltidssjukskriven.

Naturligtvis ska ersättningen – i likhet med Starta Eget-bidraget – beviljas sökande som bedöms ha en bärkraftig affärsidé. Det är viktigt att den som bedömer ansökningarna besitter den rätta kompetensen. Stödet ska också kombineras med rådgivning och stöd i startprocessen.

Centerpartiet vill:

- Se över möjligheten med att införa en entreprenörsersättning.

Företagande på lika villkor?

Centerpartiet ser att det idag finns grupper i samhället som stöter på fler hinder än andra när de vill starta företag. Främst handlar det om kvinnor, invandrare och unga och personer med funktionshinder. Mot denna bakgrund anser vi att specifika insatser för att stärka dessa gruppers företagande är befogade, trots att särlösningar för olika grupper ibland kan förstärka skillnader snarare än att sudda ut dem. Centerpartiet vill skapa ett företagsklimat på lika villkor för alla oavsett kön, nationell bakgrund eller ålder.

Kvinnors företagande

Ur ett internationellt perspektiv är det få kvinnor i Sverige, i relation till män, som driver eget företag. I alliansregeringen har Centerpartiet verkat för att på olika sätt stimulera kvinnors företagande vilket lett till att regeringen satsat särskilda medel på affärsrådgivning till kvinnor och forskning om kvinnors företagande. Därutöver utformas ett programförslag i samråd med ett flertal aktörer på såväl nationell, regional som lokal nivå. Programmet innehåller satsningar på bl.a. information, affärsutveckling, finansiering, attityder och förebilder såväl som forskning och analys.

Centerpartiet har i regeringsarbetet också verkat för att stimulera kapitalförsörjningen för små och medelstora företag. De mikrokrediter som ALMI har fått mandat att introducera kommer främst att gynna kvinnor, invandrare och ungdomar då finansiering kommer att kunna sökas utan inblandning från bank och utan särskilda säkerheter.

En stor andel av kvinnorna i Sverige verkar inom vård och omsorg, men tyvärr är karriärvägarna inom detta område mycket begränsade. Centerpartiet vill ta tillvara kvinnors kompetens, stimulera företagandet och samtidigt öka mångfalden och konkurrensen inom vård och omsorg. Att öka möjligheten för vårdpersonal att ta över verksamhet ökar också kvinnors företagande. Det finns en stor resurs i vårdpersonal som själva vill ansvara för och driva den verksamhet de arbetar med. Läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, kuratorer eller andra specialistkompetenser ska ha möjlighet att fritt etablera sig som vårdgivare i primärvården utanför landstingets organisation under vissa villkor. Avknoppningsstöd,

ersättningsetableringar och andra satsningar på ökad mångfald i vården uppmuntrar detta.
(Motion 105)

Invandrares företagande

Många människor som har invandrat till Sverige har visat en hög kreativitet och företagsamhet. Vart femte företag som startas i landet drivs av en person med invandrarbakgrund. Enligt flertalet studier har invandrare svårt att få arbete vilket är en av de bidragande faktorerna till att de startat eget företag.

Som tidigare nämnts har invandrare särskilda svårigheter med att få hjälp med finansiering och de möter även andra barriärer i sitt företagande. Det är beklämmande att diskrimineringen är utbredd även på företagsområdet. Vi ser att invandrare kan möta svårigheter som inte alltid drabbar ”infödda” företagare, och då måste vi göra insatser som tar bort skillnaderna samtidigt som vi tar tillvara på invandrarnas kreativitet.

Det behövs särskilda medel för åtgärder inriktade på invandrade personers företagande. Vid sidan av dessa särskilda satsningar finns ett generellt behov av att förenkla myndigheters blankettspråk och byråkrati. Vi vill också satsa på program innehållandes information, affärsutveckling, coaching, mentorskap och nätverksmöjligheter för att underlätta invandrares företagande.

Företagande för personer med funktionshinder

Centerpartiet anser att människor med särskilda utmaningar i det vardagliga livet skall uppmuntras till att driva företag. Denna grupp människor har en stor potential som inte har tagits till vara i vårt samhälle. Vi vill satsa på program innehållandes information, affärsutveckling, coaching, mentorskap och nätverksmöjligheter för att underlätta personer med funktionshinderns företagande.

Ungdomars företagande

Centerpartiet anser att människor behöver uppmuntras att våga och vilja starta företag och se företagande som något naturligt. Att vara entreprenör handlar inte bara om förmågan att starta och driva företag utan lika mycket om drivkraften att ta sig för och göra saker. Det är därför viktigt att kunskaper om och attityder till entreprenörskap och affärsmannaskap förbättras och blir en naturlig del av barns utbildning redan vid tidig ålder. För att lyckas med entreprenörskap och affärsmannaskap i skolan behövs långsiktiga insatser och ämnet måste genomsyra allt från lärarutbildningen, skolverksamheten och lärarnas fortbildning. Det bör

finnas med i de lokala skolplaner och i de regionala tillväxtprogrammen. Då kan företagandet ses som en naturlig del i ungas arbetsliv.

Entreprenörskap ska genomsyra hela utbildningssystemet, från grundskola, gymnasieskola till högre utbildning. Elever och studenter behöver förberedas inför olika anställningar, även egenföretagande. Centerpartiet har därför varit drivande i regeringens avsedda strategi för entreprenörskap inom hela utbildningsområdet. I detta bör projekt ingå med Ung Företagsamhet i yrkesutbildningar och omvårdnadsprogram.

Många ungdomar som vill starta företag vittnar om svårigheter med att få finansiering. Centerpartiet vill därför arbeta vidare med att förbättra lånevillkoren för unga .

Sist men inte minst anser Centerpartiet att det är viktigt att hylla den entreprenörskraft vi har i Sverige, både bland unga och gamla, kvinnor och män, infödda och invandrare. Centerpartiet vill därför öka uppmärksamheten kring olika utmärkelser och priser som idag delas ut till entreprenörer och som sätter prägel på det svenska näringslivet. Olika utmärkelser är ett sätt att uppmuntra entreprenörskap och bidra till en attitydförändring i samhället.

Centerpartiet vill:

- Stärka kvinnors, invandrades, ungdomars samt personer med funktionshinders företagande genom förbättrade villkor vid långivning via exempelvis mikrokrediter.
- Arbeta fram programförslag med innehåll om satsningar på affärsutveckling, information, coachning, finansiering, närverkande m.m. för kvinnor, invandrare, ungdomar samt personer med funktionshinder.
- Att det tas fram en strategi för entreprenörskap och affärsmannaskap inom hela utbildningssystemet.

SAMVERKAN MELLAN AKADEMI OCH NÄRINGSLIV GER KONKURRENSKRAFTIGA REGIONER

Centerpartiet anser att det är viktigt att satsa på högre utbildning över hela landet och på det sättet skapa tillväxt i hela Sverige och motverka regional splittring. Utbyggnaden av den högre utbildningen, som Centerpartiet aktivt medverkat till, är och ska vara en viktig motor i regionernas utveckling. Lärosätena ska ha en hög grad av självständighet och möjlighet att själva forma och utveckla sin verksamhet.

En expansion av högskolan får dock inte ske på bekostnad av utbildningens kvalitet. Centerpartiet anser att ett system för finansiering och tilldelning av resurser till lärosätena² behövs som stimulerar både kvalitet i utbildningen och lärosätenas självständighet. Dimensioneringen av den högre utbildningen ska även tillgodose studenternas val av utbildning och arbetsmarknadens behov av kompetens.

Centerpartiet arbetar för att den så kallade tredje uppgiften, bland annat med inriktning på samverkan mellan högskolorna och det lokala näringslivet, ska stärkas och förbättras. De flesta lärosäten försöker på olika sätt samverka med omvärlden för att planera, utvärdera och anpassa utbildningar för att motsvara efterfrågan på arbetsmarknaden. Enligt en utvärdering från Högskoleverket framgår det att högskolorna gör mycket kring samverkansuppgiften, men att de behöver bli mer aktiva för att utbildningarnas innehåll bättre ska motsvara arbetsmarknadens behov av kompetens. För att klara en ökad konkurrens anser Centerpartiet att högskolorna behöver utveckla bättre strategier för hur omvärldens synpunkter ska kunna tas tillvara. Det behövs nya former för samverkan där högskolorna i nära samverkan med näringsliv och övriga viktiga aktörer kan utveckla ny kunskap.

Bättre insatser skulle bl.a. behövas för att få in de små företagen och entreprenörerna i samverkan med högskolorna. Goda exempel och framgångsfaktorer för strategisk samverkan och allianser bör identifieras och resurser bör kunna tilldelas utifrån hur framgångsrikt ett lärosäte är. En framgångsrik modell för att beskriva samspelet mellan politik/samhälle, forskning och näringsliv är den så kallade Triple Helix-modellen. Denna modell bygger på ett aktivt deltagande och samspel mellan regionala aktörer inom forskning, politik och näringsliv i

---

² Dagens resurstilldelningssystem innebär att universitet och högskolor får ett anslag för grundutbildningen. Anslaget betalas ut per helårsstudent och per helårsprestation. Med helårsstudent menas det totala antalet studenter omräknat till antal heltidsstudenter, 40 veckors studier per år. Helårsprestation är studenternas totala studieprestationer omräknat till antalet fullgjorda 40 veckors studier. Anslaget belopp är olika stort beroende på inom vilket vetenskapsområde en student läser. Riksdagen sätter också ett takbelopp som anger hur stort anslag ett universitet eller en högskola högst kan få. Den så kallade Resursutredningen har under flera år arbetat med att ta fram en ny modell för resurstilldelningssystem. Utredningen beräknas vara klar med ett förslag under hösten 2007.

dess olika former. Genom att utveckla en gemensam vision och samordna de utvecklingsresurser som satsas inom en region är syftet att få till stånd en ökad innovationsförmåga och större avkastning på insatserna.

Centerpartiet vill:

- Att lärosätenas självbestämmande och självständighet stärks.
- Att det införs ett resurstilldelningssystem som ökar lärosätenas självständighet, kvalitetssäkrar utbildningen, tillgodoser studenternas val av utbildning och arbetsmarknadens behov av arbetskraft.
- Att tydliga strategier för samverkan mellan högskola och omvärlden utarbetas lokalt på varje lärosäte.
- Att framgångsfaktorer för strategisk samverkan och allianser bör identifieras och resurser bör kunna tilldelas utifrån hur framgångsrikt ett lärosäte är.

FORSKNING OCH INNOVATIONSPOLITIK

Centerpartiet anser att ett gott forskningsklimat inom samliga områden är en förutsättning för långsiktig tillväxt. En forskning i världsklass är avgörande för Sveriges konkurrensmöjligheter³. Forskningen behöver dock i större utsträckning resultera i företagande och arbetstillfällen. Centerpartiet är därför för en ökad kommersialisering av forskningsresultaten som ett led i att stärka företagande och tillväxten. Staten bör därför öka drivkrafterna för lärosätena att ägna sig åt kommersialisering av högskole- och forskningsresultaten. Lärosäten som bidrar med detta ska även kunna premieras. Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett föregångsland avseende forskning i entreprenörskap. Sverige behöver även en nationell innovationsstrategi där fokus bör ligga på framtidssektorer som miljö- och bioteknik.

En aktiv forskning i hela landet är mycket viktig för den svenska konkurrenskraften. Idag sker en mycket ojämn fördelning av de statliga resurserna till universitets- och högskoleforskningen, då en avgörande del av medlen går till Sveriges fem största lärosäten. Centerpartiet vill införa ett nytt resurstilldelningssystem vad gäller forskning i syfte att gynna kvalitet. Detta skulle leda till en mer jämn fördelning av forskningsmedel över landets lärosäten.

---

³ Varje mandatperiod lägger regeringen fram riktlinjerna för den svenska forskningspolitiken i en forskningspolitisk proposition. Nästa proposition aviseras till hösten 2008.

Sveriges satsningar på FoU är i ett internationellt perspektiv höga i relation till BNP. Sverige är bra på grundforskning, men skiljer sig från övriga jämförbara länder genom att vi har en relativt liten institutforskningssektor. Centerpartiet anser att den statliga finansieringen till forskningsinstituten behöver förstärkas.

Centerpartiet vill:

- Att självstyret för lärosätena ökar när det gäller forskning.
- Att det införs ett resurstilldelningssystem vad gäller forskning i syfte att gynna kvalitet.
- Att kommersialiseringen av högskole- och forskningsresultaten ökar och att de lärosäten som bidrar till detta ska kunna premieras.
- Att Sverige blir ett europeiskt ledande centrum för entreprenörskapsforskning.
- Att Sverige tar fram en innovationsstrategi med fokus på miljö- och bioteknik.
- Att forskningens roll för företag och tillväxt, speciellt inom miljö, medicin och teknik stärks.
- Att underlätta för näringslivet att finansiera doktorand- och forskartjänster genom att se över nuvarande regelverk.
- Att forskningsinstituten stärks genom större resurser.

Forskning i små och medelstora företag

Små och medelstora företag spelar en avgörande roll för ett lands konkurrenskraft och sysselsättning. I den regionala utvecklingspolitiken är samverkan mellan högskolan och företag kring satsningar på forskning och utveckling, framgångsrika affärsmodeller och exportframgångar en avgörande faktor för att en region ska bli konkurrenskraftig.

FoU-verksamhet är ofta förenat med stora kostnader och risker, vilket gör att små- och medelstora företag idag har relativt lite forskning inom ramen för sin verksamhet.

Idag finns förvisso vissa statliga bidrag via exempelvis Nutek och Vinnova som är avsedda för forskning i mindre företag. Centerpartiet förespråkar ett långsiktigt och generellt stöd till FoU-satsningar. Sedan januari 2007 har EU:s statsstödsregler blivit mer liberala för stöd till såväl grundforskning som forskning i mindre företag. Sverige bör utnyttja denna möjlighet och t ex införa skattelättnader för små och medelstora företag som bedriver kvalificerad forskning. Motsvarande system finns redan i 24 OECD-länder. Sverige, Tyskland och Finland är de enda länderna som saknar dessa system.

Donationer är i många länder en viktig del av forskningsfinansieringen. I bland annat Norge, Finland och Danmark förekommer skattelättnader för donationer till forskning. Centerpartiet vill öka forskningens möjligheter. Donationer skall uppmuntras och vara ett naturligt komplement till statens forskningsanslag. Vi vill därför se en möjlighet för donationer till forskning att omfattas av en skattereduktion.

Centerpartiet vill:

- Införa skattelättnader för små och medelstora företag som bedriver kvalificerad FoU och därmed öka innovationerna och samarbetet mellan akademi och näringsliv.
- Införa en skattereduktion för donationer till forskning.

KULTUR OCH TILLVÄXT

Kulturen är en drivkraft för såväl ekonomisk som social utveckling. Den bidrar till tillväxt och känslan av sammanhang i ett samhälle.

Kulturen spelar även en betydande roll för regional utveckling. Forskning har lyft fram tre viktiga faktorer för främjande av kreativitet och ekonomisk tillväxt: teknologi, talang och tolerans⁴. Kulturen bidrar till kreativa miljöer som attraherar investerare, entreprenörer och innovatörer. Den bidrar också till besöksnäringen. Kulturen och dess produkter och tjänster som i hög grad bygger på den har ofta en bas som utgörs av lokala traditioner. Det gör också att de tjänster som kulturen ger upphov till har en koppling till den fysiska platsen. Det gör i sin tur att de arbetstillfällena som genereras i hög grad kommer att skapas lokalt. Det finns därmed stor anledning att skapa bästa möjligheter för utvecklandet av tjänster som bygger på kultur.

Sveriges konkurrenskraft kan också stärkas genom att se kulturen som en strategisk resurs. Kulturen stimulerar kreativitet och skapar mervärde inom många kreativa näringar som exempelvis industridesign och ny informationsteknik. (Se även yttrande nr 10, Kultur, media och idrott.)

---

⁴ Richard Florida är ekonomisk geograf och professor i Public Policy vid George Mason University i USA. Han är författare till bland annat boken *The Rise of the Creative Class* som precis kommit ut på svenska (Den Kreativa Klassen). Hans senaste bok heter *Flight of the Creative Class: the New Global Competition for Talent* och innehåller bland annat det kreativitetsindex där Sverige hamnar i topp.

Centerpartiet vill:

- Att en utredning tillsätts i syfte att utreda sambanden mellan kultur, lokal och regional tillväxt samt entreprenörskap.
- Att Centerpartiet tar fram ett program i syfte att stimulera sambanden mellan kultur och tillväxt.

Riksstämman beslutade:

- att anta ovanstående program ”Centerpartiets jobbprogram – En modern svensk modell”
- att motionerna 101-119 anses besvarade